

Zouhar, Jan

[Belás, Lubomír. Kant a Machiavelli: historicko-filozofická analýza a komparácia]

Studia philosophica. 2014, vol. 61, iss. 2, pp. 100-

ISSN 1803-7445 (print); ISSN 2336-453X (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/131470>

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

české univerzitě. Nenechme si tuto určitě nečekanou příležitost ujít!

Miloš Dokulil

Ľubomír Belás, *Kant a Machiavelli. Historicko-filozofická analýza a komparácia*, Prešov: Prešovská univerzita 2013, 126 s.

Přední slovenský znalec novověké filozofie, zejména díla I. Kanta, profesor Prešovské univerzity Ľubomír Belás se ve své poslední monografii *Kant a Machiavelli. Historicko-filozofická analýza a komparácia* zabývá dvěma významnými postavami z různých epoch evropského filozofického myšlení.

V první kapitole N. Machiavelli: Etika, politika a dejiny autor rekapituluje na pozadí dobových událostí a Machiavelliho osudů jeho názory a věnuje se v tomto kontextu především rozboru jeho pojetí moci a státu. Jeho textová analýza se opírá o všechny klíčové Machiavelliho práce – *Vladaře*, *Úvahy o prvních deseti knihách Tita Livia a Florentské dejiny*. Vymezuje rovněž přesně Machiavelliho vztah k otázce morálky a rekonstruuje jeho občanskou etiku, zejména jeho úvahy o problematice ctnosti. Je třeba ocenit, že Belás neopomněl velmi poučeně ukázat klíčové místo pojmů virtù, fortuna, necessitá a occasione ve struktuře Machiavelliho politického myšlení. Značnou pozornost pak přirozeně věnoval Machiavelliho přístupu k dějinám a jejich vztahu k politice.

Druhá kapitola I. Kant: Dejiny, spoločnosť a politika se opírá o analýzu Kantových spisů *Kritika čistého rozumu*, *Kritika soudnosti*, *K věčnému míru*, *Náboženství v hranicích pouhého rozumu*, *Metafyzika mravů* a řady dalších Kantových textů. Citlivě se autor vyrovnal s tím, že Kant nenapsal žádnou práci, která by se speciálně věnovala problematice společnosti, a navíc se v jeho malých spisech

(*Co je osvícenství a Idea k všeobecným dějinám*) setkáváme s dvěma různými typy společnosti – stavovskou a občanskou. Právě tyto tzv. malé spisy pokládá Belás správně za východisko našeho přístupu ke Kantově filozofii dějin.

Čtenářovo očekávání vzbuzuje zejména třetí kapitola Kant a Machiavelli: Historicko-filozofická a systematická komparácia. Je to neobvyklý a nesporně odvážný pokus o srovnání zcela odlišných myslitelů. Už v předchozích kapitolách autor prokázal hlubokou znalost jejich díla. Pokládá sice za evidentní, že oba myslitelé jsou zakotveni v různých geografických a časových realitách, v odlišných kulturně-duchovních souvislostech a ideových zdrojích, přesto však je podle jeho názoru spojuje proces emancipace od autority a tradice začínající v renesanci, proces, který je přirozeně obsáhlý, dynamický a v konkrétních podobách bohatě strukturovaný. Otázkou zůstává, zda to není ke skutečně oprávněné komparaci málo a zda pod tímto úhlem pohledu nemůžeme nakonec srovnávat kterékoliv myslitele novověku, protože se většinou všichni snažili o emancipaci od autority a svazující tradice.

Přestože některé Belásovy formulace nemusejí být přijaty jednoznačně a mohou být pokládány za diskusní, jako například o Karlu Jaspersovi jako jediném Kantově skutečném žákovi, je jeho monografie přínosem, příkladem solidní filozofické práce a inspirací pro další historicko-filozofické bádání.

Jan Zouhar

Konrad Paul Liessmann, *Chvála hranic. Kritika politické rozlišovací schopnosti*, př. Milan Váňa, Praha: Academia 2014, 143 s.

Konrada Liessmanna známe jako autora několika knih přeložených do češtiny, z nichž snad největší rozruch vzbudila